

ZAHIRIDDIN MUHAMMAD BOBURNING IJODI VA PEDAGOGIK QARASHLARI

Saydullayeva Charos Karim qizi

Muqumova Nilufar Umirzoq qizi

Andijon davlat chet tillar instituti talabasi

Annotasiya. Ushbu maqola buyuk ajdodimiz Zahiriddin Muhammad Boburning ijodi va uning pedagogik qarashlari hamda asarlarini chuqur ma'nosi va tarbiyaviy ahamiyatga ega ekanligini haqidadir.

Kalit so'zlar: shoh va shoir, Hindiston, Boburnoma, g'azallar, adabiyotshunos, Temuriylar avlodi, hukmdor,

Zahiriddin Muhammad Bobur 1483- yilda Andijonda tug'ilgan. Uning otasi Sultan Uvays Mirzo, onasi Xurram Nigar xotun edi. Bobur, Turon xonligi saroyida tarbiya olgan. 12 yoshda o'zi Buxoroga yolg'iz qochdi va davlat o'rganishga tayyorlashni boshladi. Uning yoshligida yozgan "Boburnoma" asariga ko'ra, uning davlat rahbarligi va voqealari haqida ma'lumot beriladi. Bobur, siyosat va adabiyot sohasida ham yetakchi bo'lgan. Uning ijodiy faoliyati, xudoyorlik, turkuman vaqtining madaniy-ma'naviy xarakterini aks ettiradi. Zahiriddin Muhammad Bobur, 14-15 asrlarda Buxoro xonligida yashagan mashhur davlat arbobi va adabiyotshunos edi. U o'zbek adabiyoti tarixida yirik o'rin egallagan shoir va dostonxonlardan biri sifatida taniladi. Bobur, temuridlarning g'oyib bo'lgan shohi va turkmuhammad Baburning o'g'li edi. Uning yoshligida yozgan "Boburnoma" asariga ko'ra, uning davlat rahbarligi va voqealari haqida ma'lumot beriladi. Bobur xudoyorlikni yuqori qiymat bilgan, taraqqiyotni o'zlashtirgan shaxslardan biri sifatida taniladi. O'z hayoti, ijodiy faoliyati, siyosiy va madaniy merosini ko'rib chiqish imkoniyatimiz bor. O'zgarishlarni qo'llab-quvvatlash uchun ma'lumotlar to'plami o'rganishim mumkin. Zahiriddin Muhammad Bobur tarixiy

hujjatlar asosida o‘zbek xonligi va Mughol imperiyasi tarixida aham o‘rni egallaydi. U XVI asrning boshida Turon xonligi va undan so‘ng Mughol imperiyasi tomonidan boshqarilgan territoriyalarning qurilishi va rivojlanishi jarayonida katta roli bo‘lgan shaxslardan biri hisoblanadi. Boburning davlat boshqaruviga oid qarorlar, uning xalq bilan munosabati va ijtimoiy-siyosiy ishlar xizmatlarini qadrlantiradi. Uning “Boburnoma” nomli asari uning tarixiy o‘rnini qadrli ko‘rsatadi, shu bilan birga uning Hindistonning siyosiy va madaniy hayotidagi aham joyi ham ko‘rsatiladi. Raqib asar “Boburnoma” esa uning Hindistonga qarshi harbiy safari, Imperator Baburning Hindistondagi hukmdoriy faoliyati haqida bo‘lgan. Barcha bu sabablar bilan, Zahiriddin Muhammad Boburning tarixdagi o‘rni aham hisoblanadi. Zahiriddin Muhammad Bobur mashhur “Boburnoma” nomli asarining muallifi sifatida taniladi. Bu asar, Boburning davlat boshqaruvining an’anaviy tarzda haqida tajribalari, uning voqealari va tajribalari haqida ma’lumotlarni o‘z ichiga oladi. “Boburnoma”da uning siyosiy, madaniy va ijtimoiy faoliyatini aks ettiradigan qiziqarli hikoyalar va maqolalar mavjud. Boshqa mashhur asarlari “Boburnoma” deb nomlangan asar, uning Hindistonga qarshi harbiy safari, imperatorlik hukmdoriy faoliyati haqida bo‘lgan. Shu bilan birga, “Bobur-shoh ruboiylari” ham uning adabiy yodgorligini ifodalaydi. Boburning asarlari o‘zbek adabiyoti va tarixida yuqori qiymatga ega bo‘lib kelgan. Zahiriddin Muhammad Boburning asarlari tarbiyaviy ahamiyatga ega, chunki ular o‘zbek adabiyoti va tarixida muhim o‘rin egallaydi. Uning “Boburnoma” nomli asari, o‘zbek xalqining adabiyotiga yuzlab o‘zbek ertaklari baxsh etgan va uning tarbiyaviy mavzularini ifodalaydi. Bu asar orqali Bobur, uning o‘zining davlat rahbarligi va voqealari, xalq bilan munosabatlari, adolatsizlik va insonga murojaat qilish haqida xizmatlari haqida o‘zining fikrlarini o‘zbek adabiyoti tarixida o‘rni saqlaydi. Uning asarlari, adabiyotshunoslik, insoniy xususiyatlarni taraqqiy etish, xalqning madaniyati va milliyatiga ega bo‘lish, o‘zbek tilining rivojlanishi va mustaqilligi kabi tarbiyaviy maqsadlarga xizmat qilgan. Shuningdek, uning asarlari tarixiy va ijtimoiy maqbuliyati o‘rnatilgan. Barcha bu sabablar bilan, Boburning asarlari tarbiyaviy tariximizda muhim ahamiyatga ega. Ular,

o'zbek milliy adabiyoti va madaniyatining rivojlanishida yirik o'rin egallaydi. Zahiriddin Muhammad Bobur asarlari, o'zbek adabiyoti va tarixida hozirgi kunga ham yetakchi o'rin egallagan. Ular, o'zbek adabiyoti va madaniyatining rivojlanishi va mustaqilligi yo'li bo'yicha katta ahamiyatga ega. Bugungi kunda, Boburning asarlari, uning davri va uning tarixiy konteksti bilan qarashlari, siyosiy, ijtimoiy va madaniy faoliyatlari haqida muhim ma'lumotlar taqdim etadi. Ularning o'zbek adabiyoti va tarixi fanlarida o'qitish, tadqiqotlar va turli sohalar uchun ilham berishi kabi ko'plab muammolarga yechim topishi mumkin. Boburning asarlari, o'zbek xalqining tarixi va madaniyatiga oid ma'lumotlar bilan boy bog'liq, uning siyosiy va madaniy qadriyatini o'rganish va tahlil qilish uchun juda muhimdir. Bular, milliyatimizning identifikatsiyasini ta'minlash, o'zaro do'stlik va hamkorlikni rivojlantirish, hamda tarixiy va madaniy mirasimizni baho qilishga yordam beradi. Bu sabablar bilan, Zahiriddin Muhammad Boburning asarlari o'zbek adabiyoti va tarixida bugungi kunda ham katta ahamiyatga ega. Zahiriddin Muhammad Bobur asarlari, o'zbek adabiyoti va tarixida uning xususiy o'rin egallagan ma'naviyat va ijodiy yaratqichligi bilan keng e'tibor qozonadi. Uning asarlari o'zbek xalqining milliyatiga, madaniy va adabiyotiga ega bo'lganlik haqida o'ziga xos qarashlarni ifodalaydi. Boburning g'azallari, ruboiylari va dostonlari o'zbek adabiyoti tarixida o'z o'rinini egallab, milliy adabiyotimizning butunligini anglatadi. Ular, uning davri va uning tarixiy konteksti bilan bog'liq muhim ma'lumotlar taqdim etadi va o'zbek xalqining tarixiy va madaniy bog'iga katta o'xshab turadi. Shuningdek, Boburning asarlari o'zbek xalqining ruhiyatini, milliyatini va o'zining mustaqillik ruhini rivojlantirishda katta ahamiyatga ega. Bular tarixiy maqbuliyatga ega bo'lib, milliy identifikatsiyani ta'minlashda va xalqaro munosabatlarda o'zbek adabiyoti va madaniyatining namoyon muhokamasi bo'lib kelgan. Zahiriddin Muhammad Bobur asarlari o'zbek adabiyoti va tarixida muhim ahamiyatga ega.

Foydanilgan adabiyotlar:

1. Xodjayev B.X. Umumiy pedagogika nazariyasi amalyoti. Toshkent.-2017
2. Mirzakarimova M. CLIL TEXNOLOGIYALARI VOSITASIDA O'QUVCHILARNING TADBIRKORLIK KO'NIKALARINI RIVOJLANTIRISHDA INNOVATSION METOD VA VOSITALAR //Namangan davlat universiteti Ilmiy axborotnomasi. – 2023. – №. 6. – C. 410-415.
3. Mirzakarimova M. M., Uzoqjonova M. D. Q. O'zbekistonda chiqindilarni qayta ishlash muammolarini o'rganish va bartaraf qilish //Science and Education. – 2023. – T. 4. – №. 11. – C. 78-83.
4. Mirzakarimova M. M., Uzoqjonova M. D. Q. Scientific and pedagogical activity of Imam al-Bukhari //Science and Education. – 2023. – T. 4. – №. 12. – C. 321-324.
5. Mirzakarimova M. M. et al. "Avesto" va pedagogik fikrlar rivoji //Science and Education. – 2024. – T. 5. – №. 2. – C. 224-228. Retrieved from <https://www.openscience.uz/index.php/sciedu/article/view/6696>
6. Mirzakarimova M. M. et al. Pedagogik mahoratning shakllanishi va rivojlanishi //Science and Education. – 2024. – T. 5. – №. 3. – C. 264-269.
7. MADAMINJONOVNA M. M. XORIJIY TILLARNI TADBIRKORLIKKA YO 'NALTIRIB O'QITISHNING DIDAKTIK ASOSLARI //Nova. Pub. – 2022. – C. 1-128.
8. Madaminjonovna M. M. Zamonaviy sharoitlarda umumta'lim fanlarini tadbirkorlikka yo 'naltirib o 'qitish tizimi //Science and Education. – 2020. – T. 1. – №. 4. – C. 216-222.
9. Madaminjonovna M. M. Umumta'lim fanlarini tadbirkorlikka yo 'naltirib o 'qitish tizimi //Science and Education. – 2020. – T. 1. – №. 4. – C. 97-103.
10. Madaminjonovna M. M. K. L. METHODOLOGY OF EDUCATIONAL TEACHING OF GENERAL SCIENCES. Retrieved from <http://xn--e1aajfpcds8ay4h.com.ua/menus/view/202/>.
11. Mirzakarimova M. EFFECTIVENESS OF STUDENTS'ENTREPRENEURIAL SKILLS DEVELOPMENT THROUGH CLIL TECHNOLOGIES //Академические исследования в современной науке. – 2023. – T. 2. – №. 8. – C. 92-94.
12. Mirzakarimova M. M. The Necessity to Develop Students' Entrepreneurial Skills in English Classes //Telematique. – 2022. – C. 7128-7131.
13. Мирзакаримова М. М. ESSENTIAL COMPOSITION OF ENTREPRENEURSHIP FUNCTIONAL LITERACY //INTERNATIONAL SCIENTIFIC AND TECHNICAL JOURNAL "INNOVATION TECHNICAL AND TECHNOLOGY". – 2020. – T. 1. – №. 1. – C. 63-65.
14. Madaminjonovna M. M. Innovative Methods and Tools for Developing Students' Entrepreneurial Skills Using CLIL Technologies //International Journal of Human Computing Studies. – 2023. – T. 5. – №. 3. – C. 15-17.